

# Т.Г. ШЕВЧЕНКО — ХУДОЖНИК І ГРАФІК.

Підготувала: вчитель з мистецтва

Школи II-III ступенів

Філоненко І.М.

# Т.Г. ШЕВЧЕНКО – ХУДОЖНИК І ГРАФІК



Так, всі ми знаємо Шевченка саме як письменника, поета, та от трошки призабули про те, що Тарас Григорович був не лишень геніальним письменником, а і не менш геніальним *художником і графіком.*

(1814-1861)

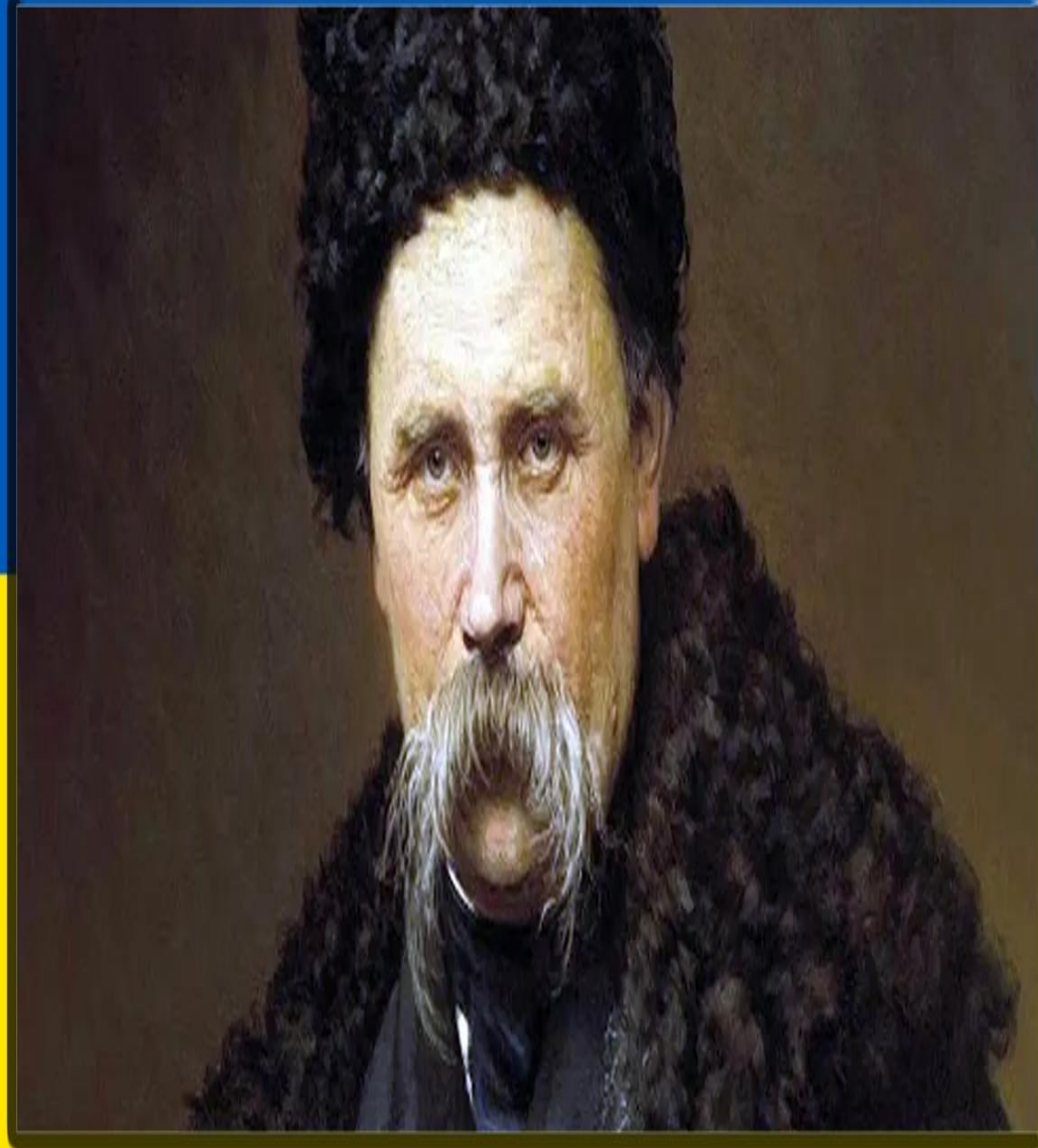
У СЬОГОДНІШНІЙ ПРЕЗЕНТАЦІЇ ХОЧУ ПОЗНАЙОМИТИ ВАС ІЗ ЦІЄЮ  
ЗНАЧНО МЕНШ ВИСВІТЛЕНОЮ СТОРОНОЮ ТВОРЧОСТІ ВИДАТНОГО  
УКРАЇНЦЯ, ПОЗНАЙОМИТИ ВАС ІЗ *ШЕВЧЕНКОМ-ХУДОЖНИКОМ І*  
*ГРАФІКОМ.*





**БОРІТЕСЯ – ПОБОРЕТЕ, ВАМ БОГ ПОМАГАЄ! ЗА ВАС  
ПРАВДА, ЗА ВАС СИЛА І ВОЛЯ СВЯТАЯ!**

**Т.Г. ШЕВЧЕНКО**



► Тарас Григорович Шевченко є не тільки геніальним письменником, поетом та художником, а й справжнім мислителем, філософом, символом української ідеї. Його творчість, його внесок у розвиток української культури неоціненні.

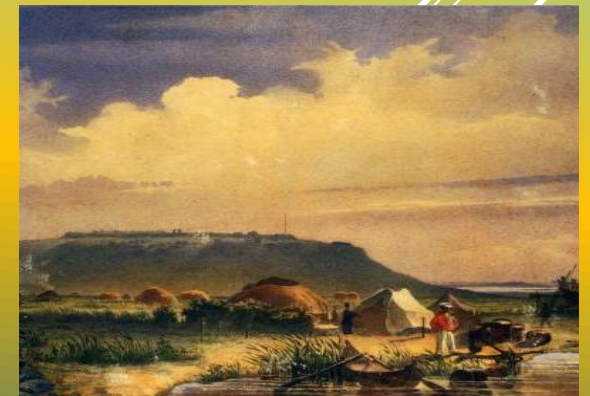
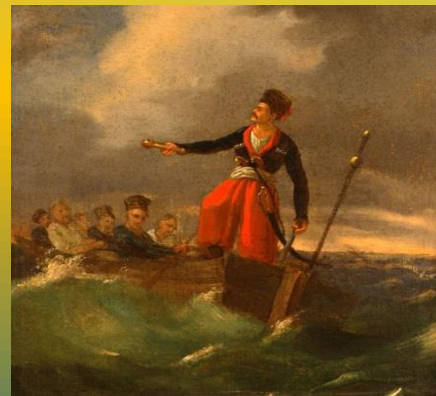
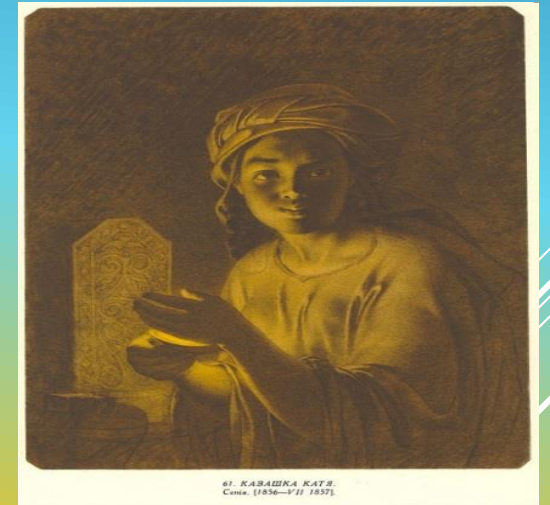
# ВИСЛОВИ ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ ПРО Т. Г. ШЕВЧЕНКА

- ▶ *Джон Ф. Кеннеді*  
«Я радий, що можу додати свій голос до тих, що вшановують великого українського поета Тараса Шевченка. Ми вшановуємо його за великий вклад у культуру не тільки України, яку він дуже любив і так промовисто описував, а й культуру світу. Його творчість є благородною частиною нашої історичної спадщини».
- ▶ *Максим Рильський*  
«Народ Шевченка не забуває і ніколи не забуде. Поет живе в серцях свого народу».
- ▶ *Павло Тичина*  
«Сьогодні думи Шевченка є невіддільні від дум нашого народу. І тому народ так часто, так охоче звертається до свого поета. Гуманізм Шевченка, його ставлення до людини, його постійна турбота за пригноблених – як це зараз нам співзвучно!».
- ▶ *Олесь Гончар*  
«Шевченко – це той, хто живе в кожному з нас. Він – як сама душа нашого народу, правдива і щира... Поезія його розлита повсюдно, вона в наших краєвидах і в наших піснях, у глибинних, найзаповітніших помислах кожного, чий дух здатен розвиватись».
- ▶ «Світова слава Шевченкова зростає й шириться разом зі славою його народу, разом із зростанням ролі й престижу нової, вільної України...»
- ▶ *А. Курелла, (Німеччина)*  
«Тарас Шевченко не має собі рівних у світовій літературі»
- ▶ *Е. Камілар, (Румунія)*  
«Його геній розрісся, як дерево, простягнувши крону над віками»
- ▶ *Н. Хікмет, (Туреччина)*  
«Поки б'ються серця людей, звучатиме і голос Шевченка»

**Тарас Шевченко -  
відомий у світі, в  
першу чергу, як  
митець слова. Однак  
це аж ніяк не забирає  
його слави, як  
художника. Та  
найперше його  
постать можна  
окреслити як борця,  
який став символом  
української нації.**



ТАК, ВСІ МИ ЗНАЄМО ШЕВЧЕНКА САМЕ ЯК ПИСЬМЕННИКА, ПОЕТА, ТА ОТ ТРОШКИ ПРИЗАБУЛИ ПРО ТЕ, ЩО ТАРАС ГРИГОРОВИЧ БУВ НЕ ЛИШЕНЬ ГЕНІАЛЬНИМ ПИСЬМЕННИКОМ, А І НЕ МЕНШ ГЕНІАЛЬНИМ ХУДОЖНИКОМ. ХУДОЖНЯ СПАДЩИНА ТАРАСА ВЕЛИЧЕЗНА – ЗБЕРЕГЛОСЬ 835 ТВОРІВ, КАРТИН, ПОРТРЕТІВ, ГРАВЮР НА РІЗНІ ТЕМИ, НАПИСАНІ ПРОТЯГОМ РІЗНИХ ПЕРІОДІВ ЖИТТЯ ВЕЛИКОГО КОБЗАРЯ. ЩЕ ПОНАД 270 ХУДОЖНІХ ТВОРІВ ВВАЖАЮТЬСЯ ВТРАЧЕНИМИ, НАЖАЛЬ.



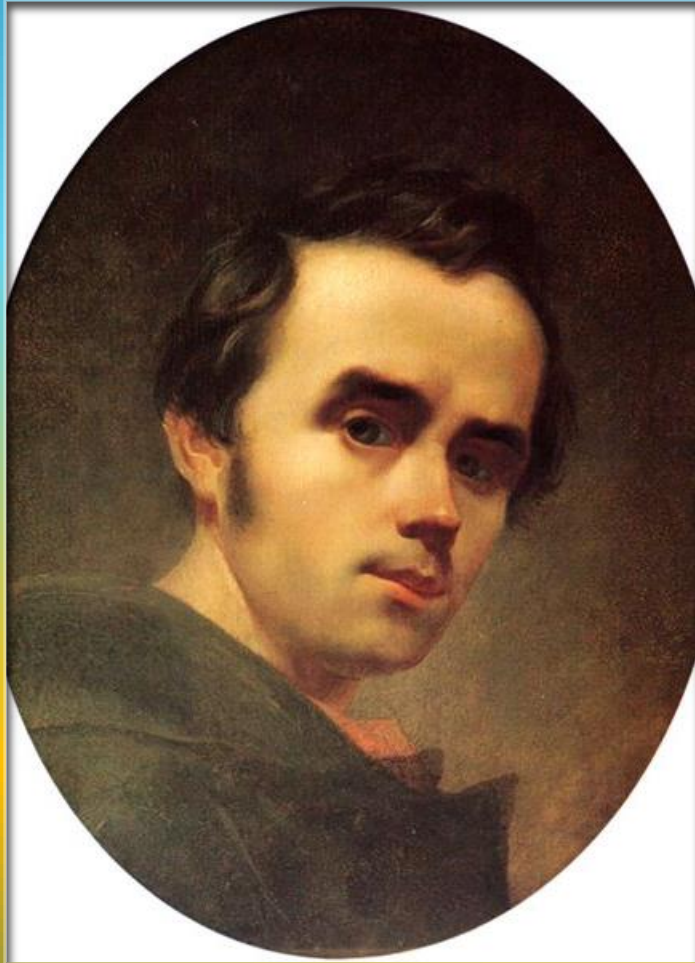


*Дослідники спадщини Кобзаря підкреслюють, що поетичних творів Шевченка до нас дійшло понад 240, а мистецьких – олійних картин, акварелей, серій, офортів, малюнків – майже 1200. Сама ця кількість свідчить про його глибоку закоханість у малярство.*

# Про свою пристрасть до писання і малювання Кобзар оповів у вірші “А.О. Козачковському”



*Довго те діялось. Ще в школі,  
Таки в учителя – дяка,  
Гарненько вкраду п'ятака –  
Бо я було трохи не голе.  
Таке убоге – та й куплю  
Паперу аркуш. І зроблю  
Маленьку книжечку. Хрестами  
І візерунками з квітками  
Кругом листочки обведу.  
Та й списую Сковороду  
Або “Три царіє со дари”*



Обдарований від природи Тарас Шевченко рано відчув тягу до малювання. Ще змалку крейда і вуглинка були для нього неабиякою радістю. Все ними малює: стіни, лави, стіл в хаті і на дворі, в себе і у гостях.

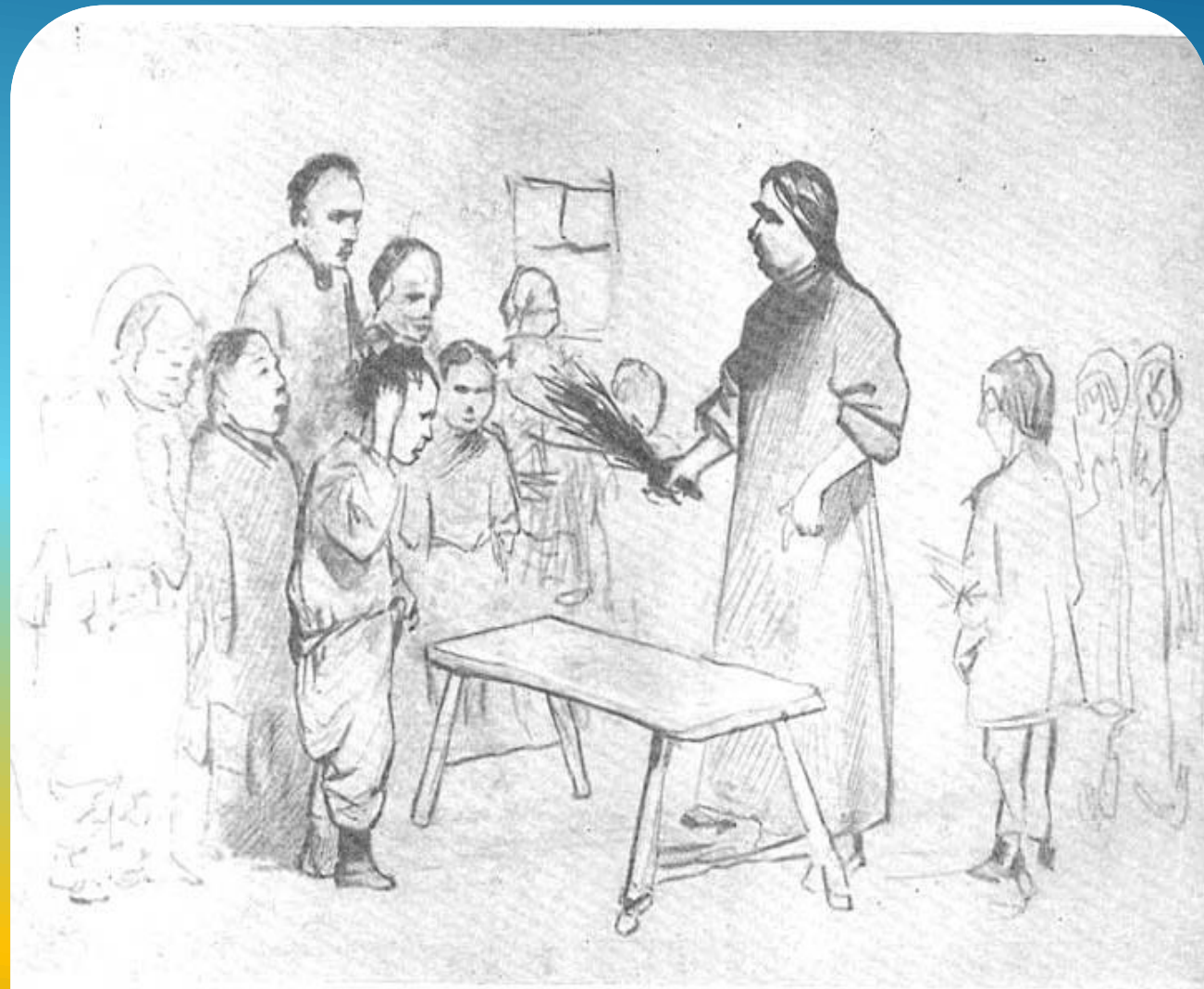
Потяг до живопису та малювання у Шевченка був з самих ранніх років його життя, ще будучи зовсім маленьким Тарас любив розмальовувати крейдою стіни хати, стіл, лавки, різними дивними чудернацькими візерунками, також з насолодою малював людей, тварин, пейзажі. Якось намалював п'яного дяка Богорського, в якого перебував на вихованні з 13 років, після смерті своїх батьків.



Тарас - пастух  
І.С.Бжакевич

І.С.Бжакевич

Дяк образився на свій портрет і покарав юного художника. Згодом Шевченко втікає від дяка-самодура, а оскільки тяга до живопису перетворилась на незгасну пристрасть, Тарас цілеспрямовано шукає у навколишніх селах вчителя-маляра. І знаходить – спершу стає учнем диякона Ефремова, а згодом вчиться малярству ще в багатьох різних майстрів.



В. І. Штернберг. Кара різками в дяківській школі, Олівець. (Малюнок за розповідями Т. Г. Шевченка).

Олівець. (Малюнок за розповідями Т. Г. Шевченка)  
В. І. Штернберг. Кара різками в дяківській школі.

► Природа щедро наділила кріпацького сина не лише поетичним даром, а й талантом художника, які ніколи не зраджували йому, навіть у години страждань і тяжкої неволі. Для Шевченка живопис став потребою, вираженням його творчого духу.

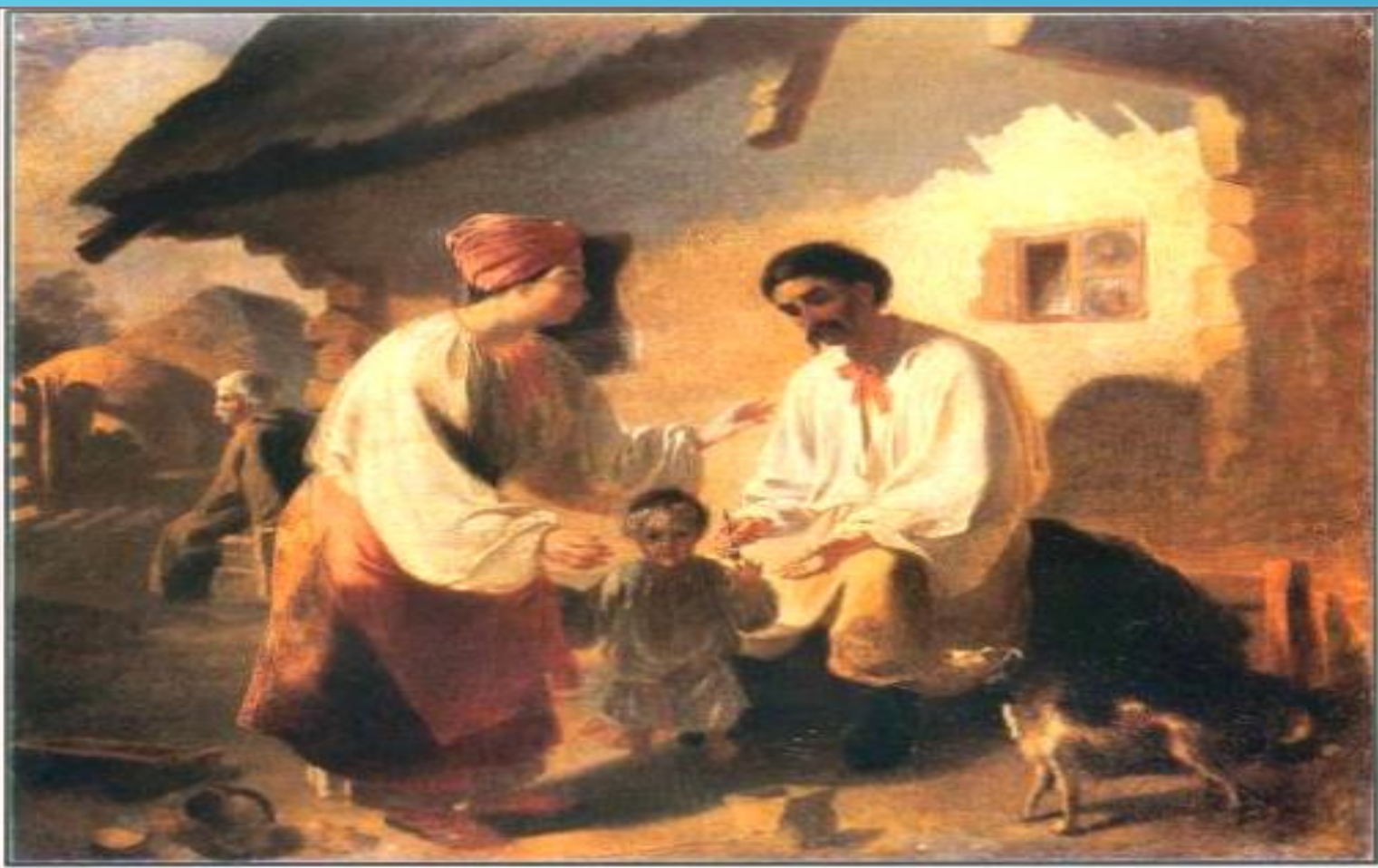


► Живопис посідає неабияке місце в житті Тараса Шевченка. Художник ставився до образотворчого мистецтва з глибокою щирістю, воно приносило йому розраду в гіркі хвилини його життя.



Для Шевченка малювання стало потребою,  
вираженням його творчого духу.

Він став одним із  
перших художників,  
які прокладали  
новий реалістичний  
напрямок,  
основоположник  
критичного реалізму  
в українському  
мистецтві.



Селянська родина. 1843р. Полотно,  
олія



- ▶ **Тарас Шевченко, як художник, займає чільне місце в українському образотворчому мистецтві. Він став першим художником, який проклав новий реалістичний напрям, і став основоположником критичного реалізму в українському мистецтві. Тарас Григорович був одним з найталановитіших майстрів офорту того часу та прекрасно володів всіма відомими тоді засобами графічного зображення.**



У 1843 РОЦІ ТАРАС ПОКИДАЄ ВІДПРАВЛЯЄТЬСЯ  
У СВОЮ МАНДРІВКУ УКРАЇНОЮ ПІД ЧАС ЯКОЇ  
МАЛЮЄ НИЗКУ ГАРНИХ УКРАЇНСЬКИХ  
ПЕЙЗАЖІВ:



Свої пейзажі Шевченко - художник не komponував, а змальовував краєвиди, які бачив перед собою. Саме тому в його робочих альбомах ми знайдемо багато начерків дерев, бур'янів, хат, церков.

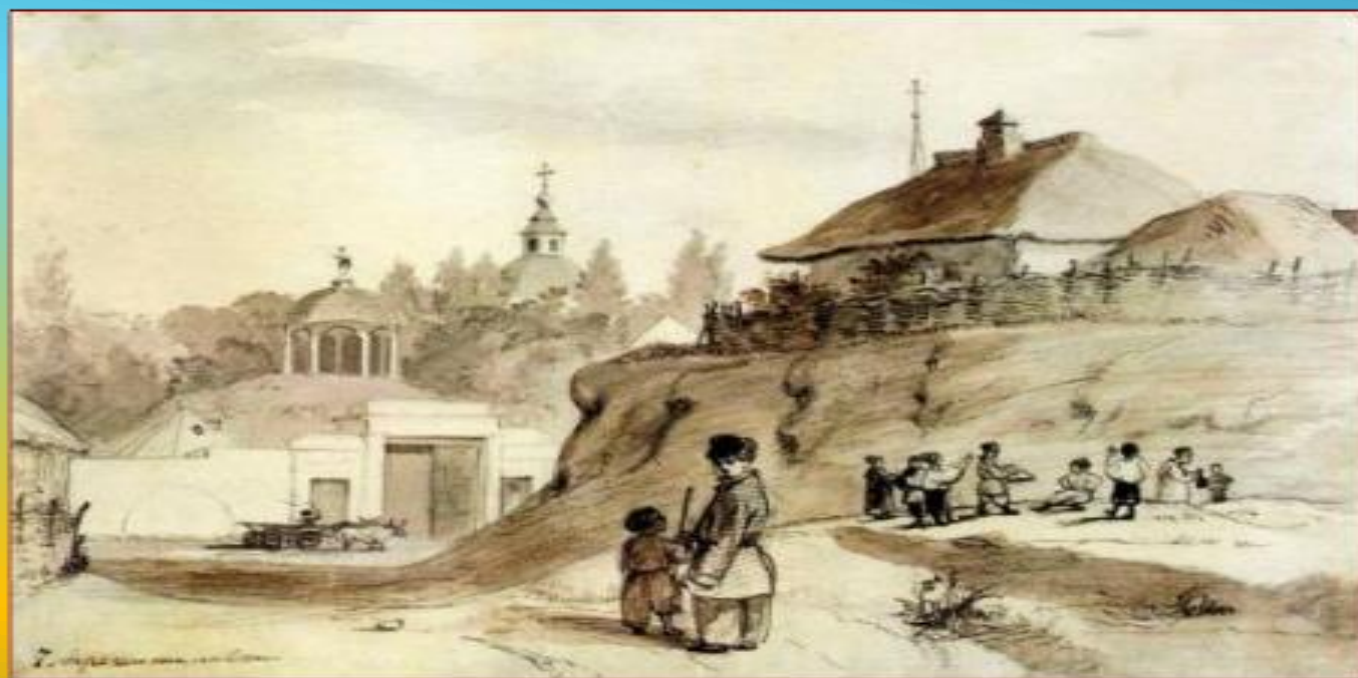


Тополя 1839-1840р. Папір, олівець



Хата батьків у Кирилівці. 1843.  
Папір, олівець.

Пейзажні малюнки Шевченка 1843 – 1847 рр. можна поділити на дві групи: малюнки, на яких зображено сільські краєвиди і пейзажі, на яких відтворені історичні та архітектурні пам'ятки.



В Решетилівці. 1845. папір, туш, сепія, акварель.



225. ДОНІЦЬ.  
Малюнок. 1843



Почаївська лавра з півдня. 1846. Папір, акварель.



Воздвиженський монастир у Полтаві . 1845.  
Папір, сепія, акварель, туш.



Костел св. Олександра у Києві.  
1846. Папір, акварель.

Однією з перлин української національної графіки є “Живописна Україна”. Це альбом офортів Шевченка.



Видубицький монастир. 1844. Папір, офорт.

- Офорт – це гравюра на міді або цинку з малюнком, протравленим кислотами, а також друкарський відбиток з такої гравюри.

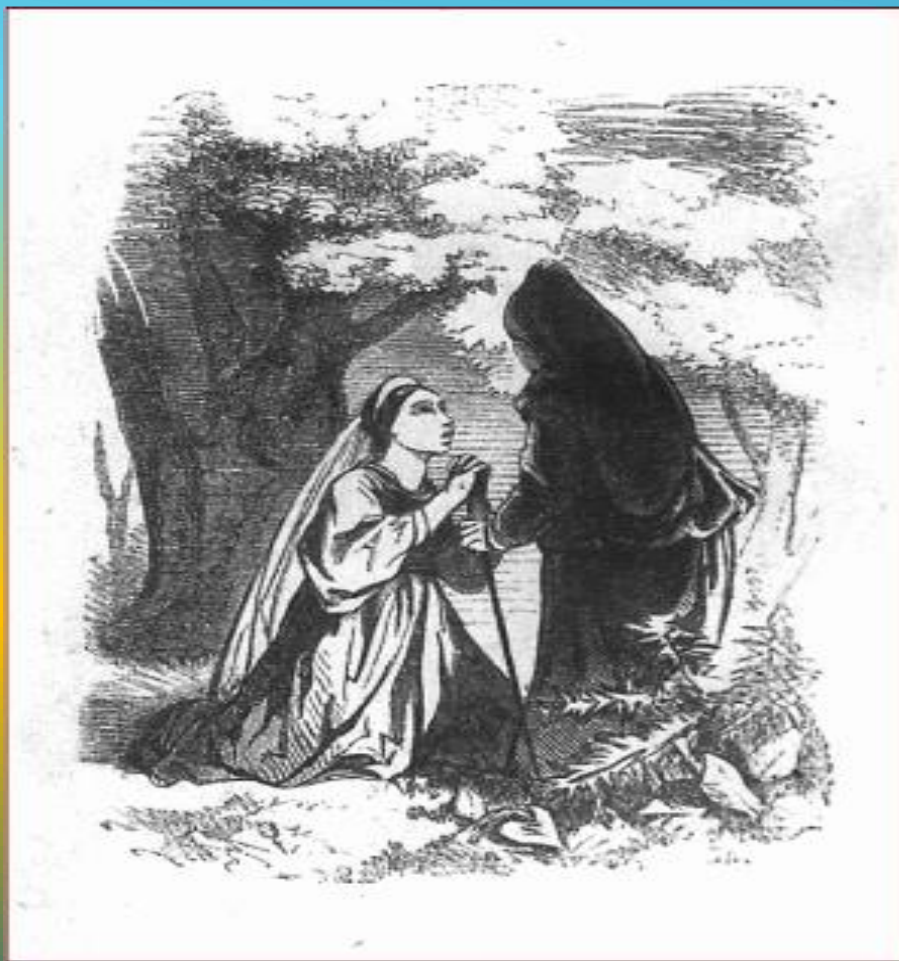


У Києві. 1844. Папір, офорт.



Судня рада. 1844. Папір, офорт.

Його твори виставлялися на академічних виставках, а за видатні успіхи у гравюрі Шевченкові було присвоєно звання академіка.



Жінка на колінах перед монахинєю. 1840-1842р.



Старости. 1844р. Папір, офорт.



Казка. 1844. Папір, офорт

ОДНА З КАРТИН ТОГО ПЕРІОДУ – «ПОГРУДДЯ ЖІНКИ», НАПИСАНА ПРОСТИМ ОЛІВЦЕМ У 1830 РОЦІ, ТАРАСУ ТОДІ БУЛО ВСЬОГО 16 РОКІВ. МОЖЛИВО ЦЯ ГАРНА МРІЙЛИВА ПАНЯНКА НА КАРТИНІ БУЛА ОДНОЮ З ЙОГО МУЗ.



Талант художника проявився рано, значно раніше, ніж талант поета. Якщо перші літературні спроби припадають на 1836-1837 роки, то найбільш ранній малюнок, що дійшов до нас і відомий під назвою “Погруддя жінки” або “Жіноча голівка” датований самим автором ще 1830році. З цієї юнацької роботи і розпочалась творчість видатного художника.



Тема українського, простого народу та жіночої долі була згустком крові, що запеклась у його серці.



Катерина. 1842р. Полотно, олія.



Сліпа з дочкою. 1842р.  
Папір, олівець, сепія.



Циганка-ворожка. 1841р.  
Папір, акварель.

**«КАТЕРИНА» – ОДНА З НАЙЦІКАВШИХ КАРТИН ШЕВЧЕНКА,  
НАПИСАНА ОЛІЄЮ У 1840 РОЦІ. КАРТИНА ДУЖЕ  
СИМВОЛІЧНА, У ФОРМІ ОБРАЗІВ АВТОР ПЕРЕДАЄ ТІ  
ПОЧУТТЯ, ЯКІ НЕНАЧЕ ХВИЛІ ЗДІЙМАЛИСЬ У ЙОГО СЕРЦІ.**



«ЦИГАНКА ГАДАЄ УКРАЇНСЬКІЙ ДІВЧИНІ»,  
НАПИСАНА У 1841 РОЦІ, ТУТ ТЕЖ  
ПРОСЛІДКОВУЄТЬСЯ СХОЖИЙ СЮЖЕТ, А  
УКРАЇНСЬКА ДІВЧИНА СИМВОЛІЗУЄ НЕ ЩО  
ІНШЕ, А ЛЕ САМУ УКРАЇНУ



Велике місце в Шевченковому доробку належить портретам. Він почав працювати над ними ще кріпаком. В Академії продовжував роботу в цій галузі. Незабаром він стає одним з відомих і популярних портретистів.



2. ПОРТРЕТ П. В. ЕНГЕЛЬГАРДА.  
Аquatint. 1833.



11. ПОРТРЕТ С. П. ГРЕБНИКА.  
Аquatint. 1837.



87. ПОРТРЕТ Г. И. ЗАКРЕВСЬКОИ.  
О.кв. [9—23.XII] 1843.



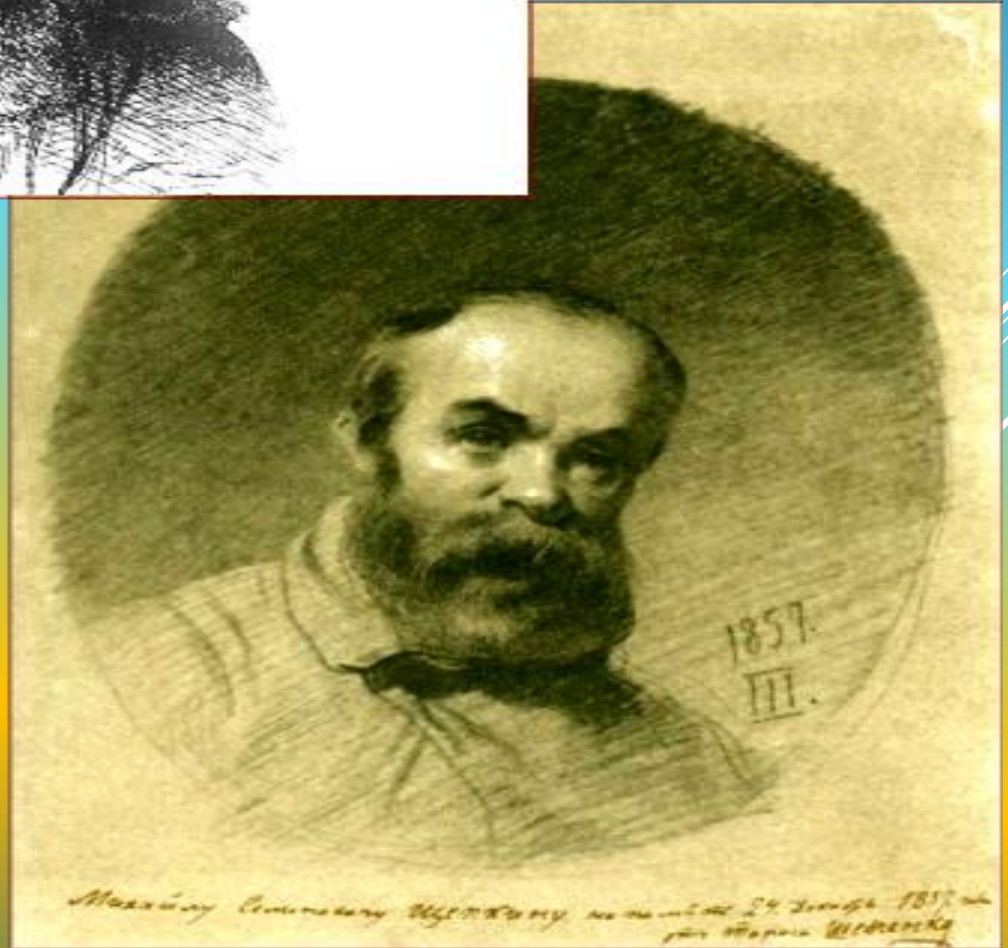
88. ПОРТРЕТ ДИТЕЙ И. И. ПЕДИНА.  
О.кв. I. 1842. 1843.



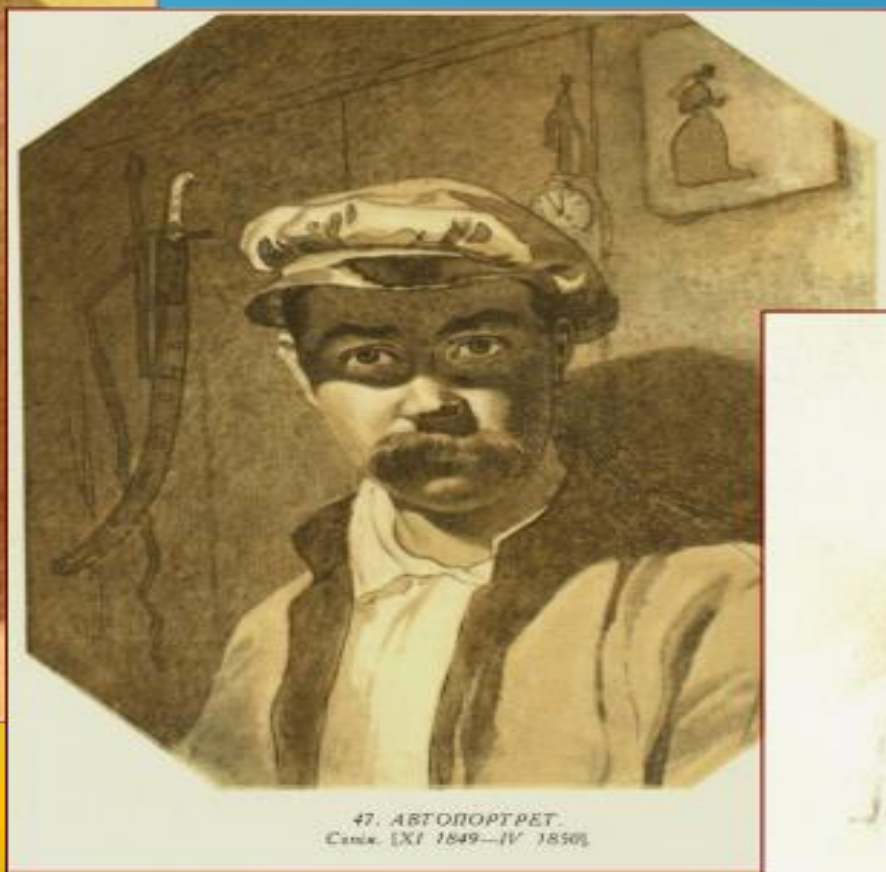
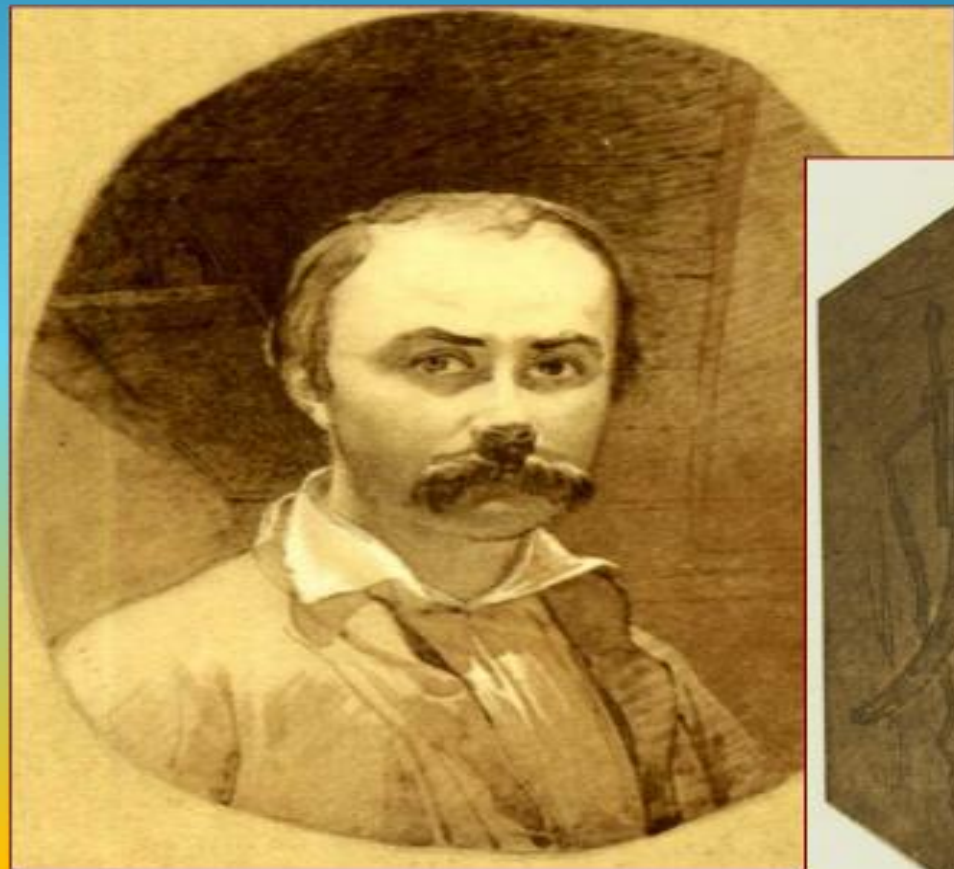
89. ПОРТРЕТ ДИВАНКИ И СОБАКИ.  
О.кв. 1848.

Автопортрети Тараса Шевченка — власні  
зображення, що їх створював Тарас Шевченко  
протягом усього життя





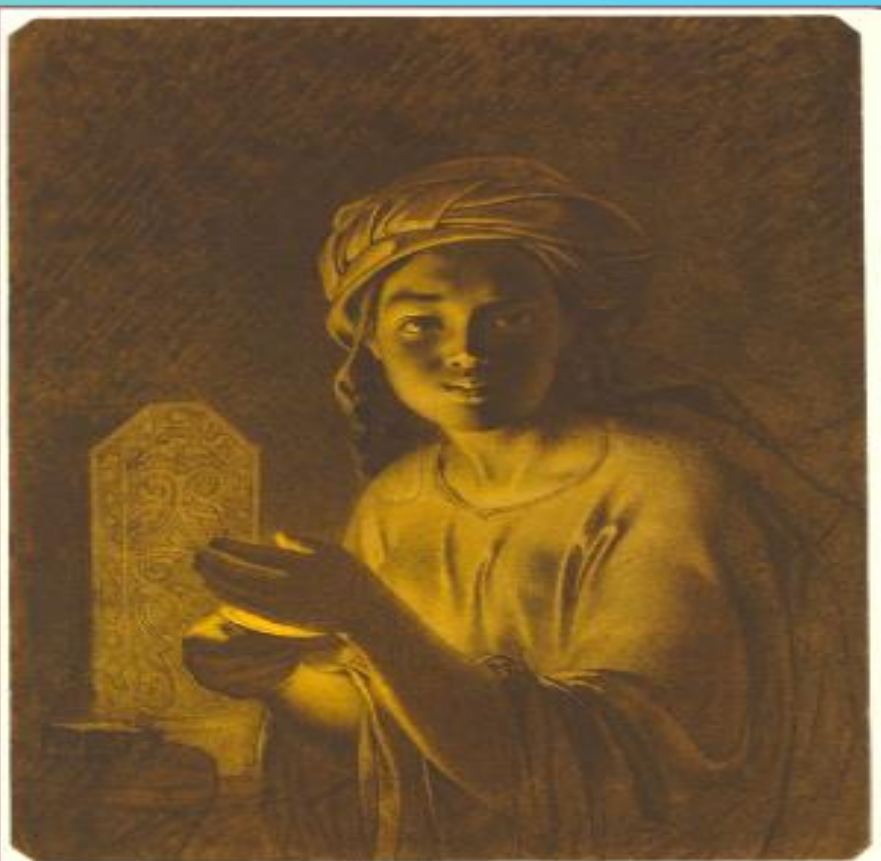
Кількість автопортретів Шевченка  
важко піддається обліку.



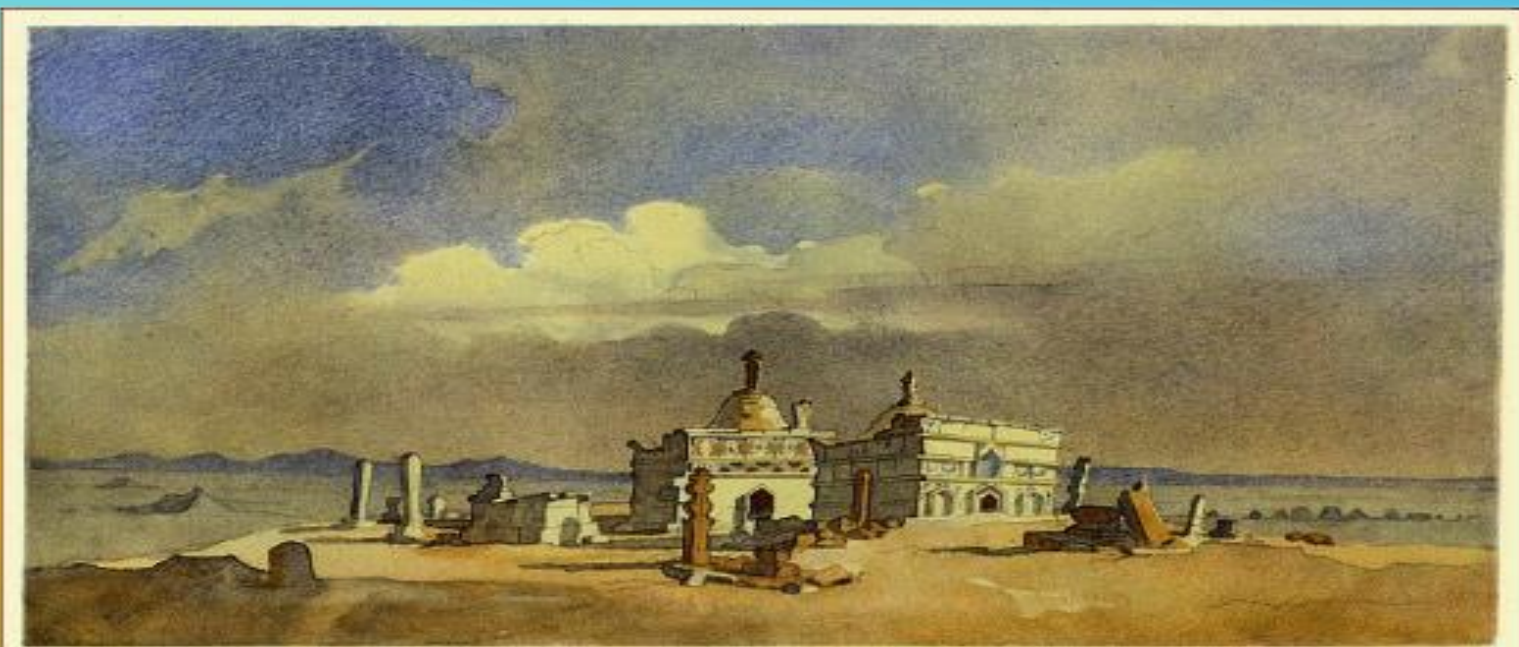
Багато з них не дійшли до нашого  
часу і відомі лише з листування  
художника чи спогадів його сучасників.



Навіть всупереч царській забороні під час заслання у Казахстан Шевченко багато малював, і став першим живописцем цього краю. З великою симпатією і теплотою малював він побут казахів, і через це користується величезною повагою казахів аж до сьогодні.



61. КАША КАША.  
Семь. [1836—VІІ 1857].



7. ТУРКМЕНСЬКІ АБИ В КАРА-ТАУ.  
Акварель. [20.VІ 1851—13.V 1857].



Киргизеня, 1856-1857. Папір, сепія



Дерева Мангишлаку 1851-1852.  
Папір, сепія, туш, біліло



Хлопчик розпалює грубку  
1848-1849. Папір, сепія



► На засланні поетові забороняли писати та малювати, але завдяки допомозі та сприянню місцевої прогресивно налаштованої інтелігенції він зміг протягом усіх десяти років напівлегально займатися творчістю.



Пожежа в степу. 1848.  
Папір, акварель.

Гористий берег острова Ніколая  
1848-1849. Папір, акварель.



Укріплення Іргизкала 1848-1850



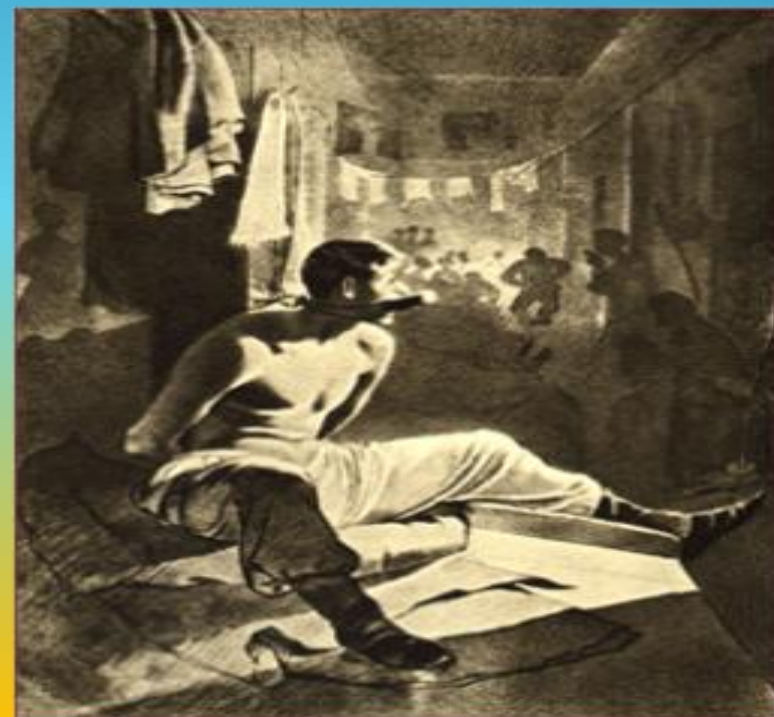
Серед творчої спадщини Шевченка є ряд робіт на релігійну тематику.



Визволення апостола Петра з темниці 1836. Папір, сепія, олівець

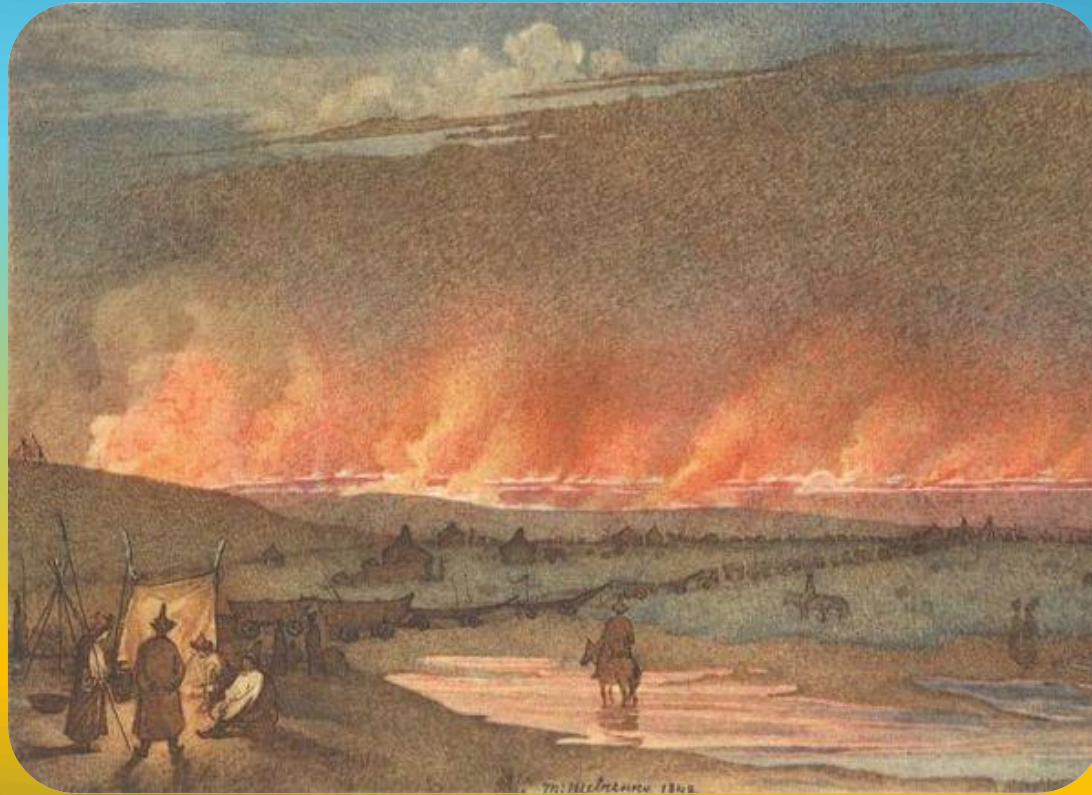


Розп'яття 1850



Покарання колодкою. 1856-57. (малюнок із серії «Притча про блудного сина»)

А ЦЕ ОДНА З КРАЩИХ ЙОГО КАРТИН ПЕЙЗАЖНОГО НАПРЯМКУ – «ПОЖЕЖА У СТЕПУ», НАПИСАНА У 1848 РОЦІ, ПІД ЧАС СТЕПНОГО ПЕРЕХОДУ ІЗ ОРСЬКА ДО АРАЛЬСЬКОГО МОРЯ, КОЛИ ШЕВЧЕНКО СТАВ ОЧЕВИДЦЕМ ДИВОВИЖНОГО ВРАЖАЮЧОГО ВИДОВИЩА – ВЕЛЕТЕНСЬКОГО ПОЛУМ'Я, ВІД ПІДПАЛЕНОЇ КАЗАХАМИ СУХОЇ ТРАВИ.

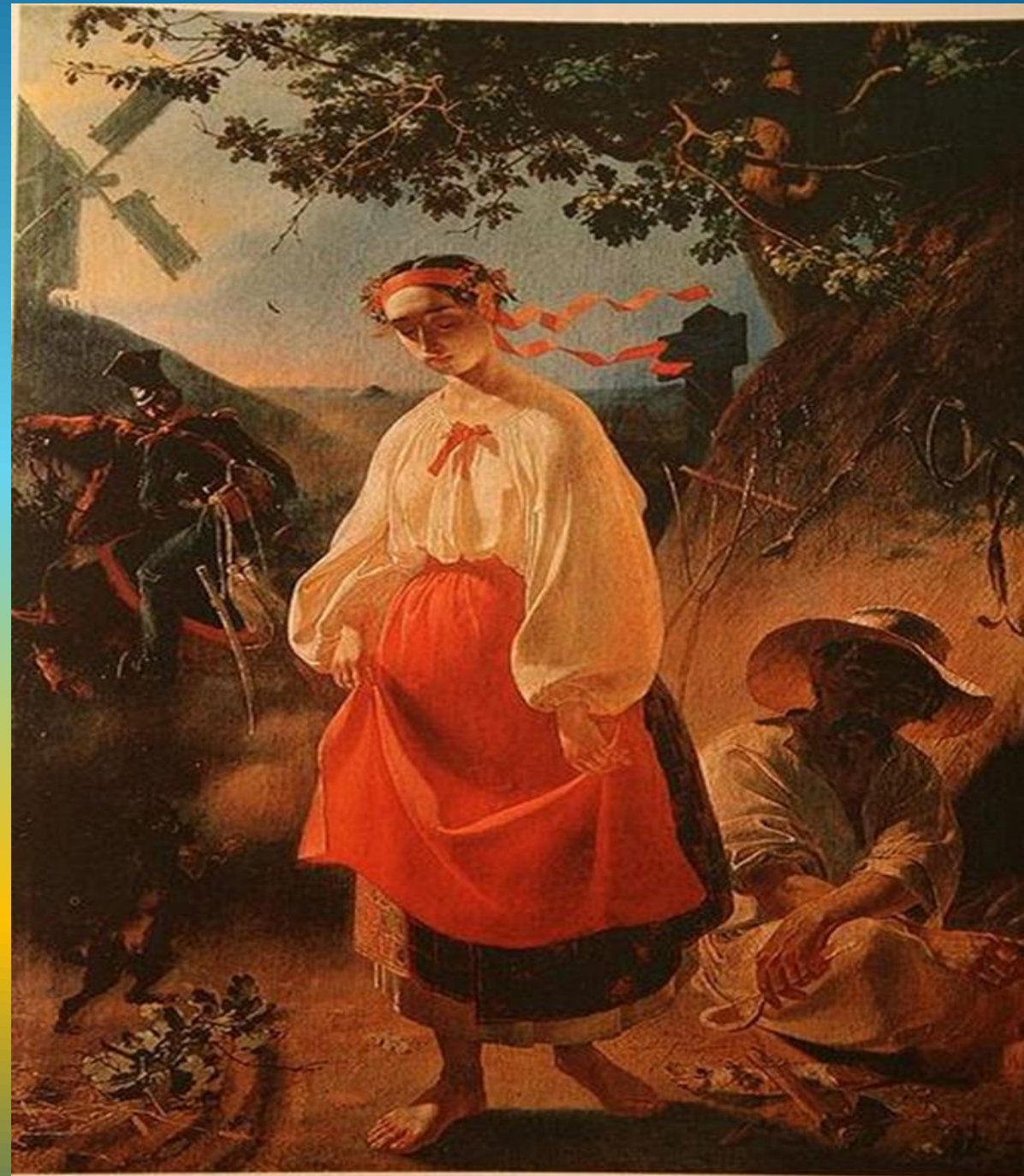


Але не менше полум'я горіло в душі легендарного Кобзаря, який залишив нам у спадок свої чудові художні та літературні твори, які надихають та будуть надихати ще не одне покоління українців.

▶ Шевченка без перебільшення можна назвати геніальним художником. У його картинах відбилася вся глибина і самобутність його особистості. Він був гуманістом та інтернаціоналістом, не мав ані краплини національної зарозумілості чи упередженості проти інших народів; любив Україну, за неї стояв непохитно, і себе віддав не тому, що хотів її підняти над іншими народами, а тому що хотів бачити її рівною з іншими у сім'ї світовій - «сім'ї вольній, новій».



З його біографії ми знаємо, що з 1838 по 1845 рік Шевченко навчався в Петербурзькій Академії мистецтв, виявивши неабиякі здібності у живописі маслом, аквареллю, малюнку олівцем. Коли його ім'я вже здобуло певної слави, меценат Григорій Тарновський купує його картину «Катерина», поклавши початок своїй укріпленій колекції

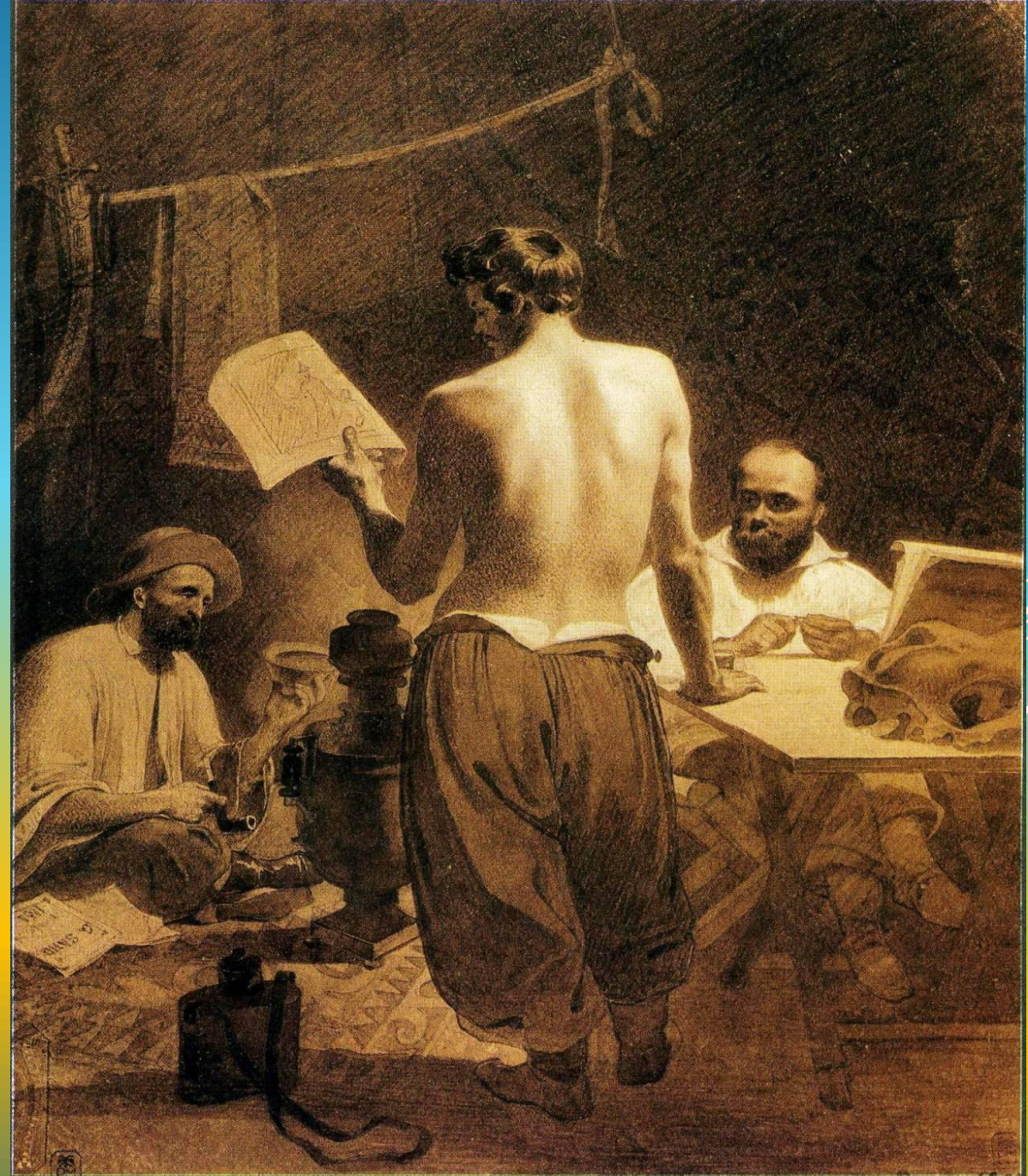




- ▶ *Останні роки життя Тараса Григоровича, вже після звільнення, були відзначені найбільшими досягненнями не тільки в поезії, але й у живописі та графіці. У вересні 1860 року Академія мистецтв удостоїла Шевченка звання академіка гравюри.*



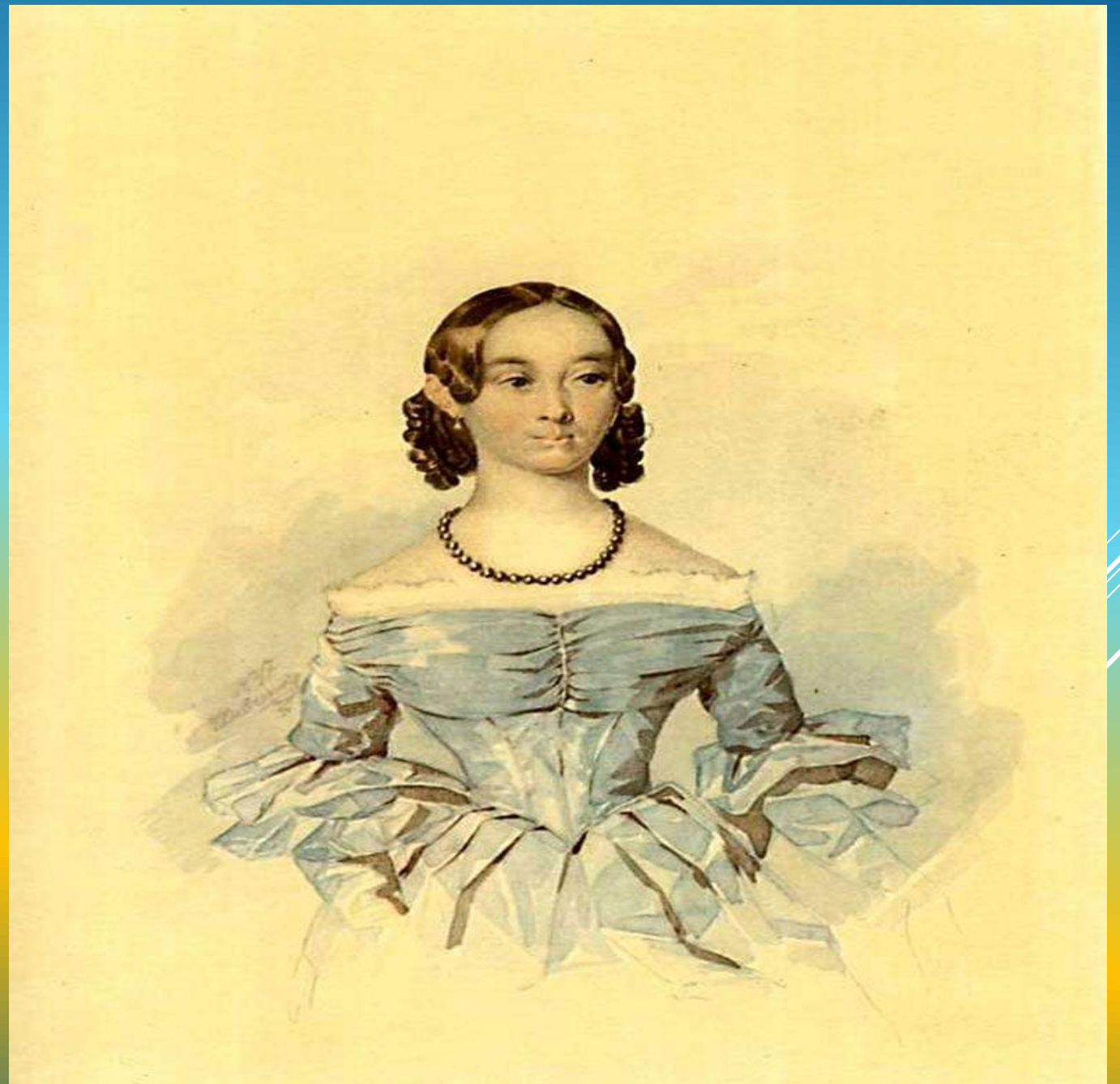
► Зараз його роботи, крім автобіографічного, мають ще й історичне та етнографічне значення. Прекрасно виконані малюнки окреслюють художні смаки та прагнення Шевченка, і є немовби паралеллю до його віршів, служачи ілюстраціями до життя поета.





► Життєвість, реалізм, енергетика, талант і велич видно в живописних творах художника. Його історична спадщина налічує десятки полотен, які зберігаються у Національному музеї Тараса Шевченка.

► У його фондах є цінні експонати, що належать руці майстра, а це близько двохсот робіт: портрети, пейзажі, жанрові роботи в техніці акварелі, сепії, офорту, масляного живопису.



У 1847 РОЦІ ШЕВЧЕНКО ОТРИМАВ ЗАМОВЛЕННЯ НАПИСАТИ ПОРТРЕТ МОЛОДОЇ КНЯГИНИ КАТЕРИНИ КЕЙКАУТОВОЇ, НІЖНА ТА ЮНА ЖІНКА, ЯКА СТРАЖДАЛА ВІД ДЕСПОТИЗМУ СВОГО ЧОЛОВІКА, ВИКЛИКАЛА СПІВЧУТТЯ ТА СИМПАТІЮ ХУДОЖНИКА. ВЖЕ ЗАКІНЧИВШИ СВІЙ ПОРТРЕТ, ВІН ДОВГО ЇЇ ЗГАДУВАВ І НАВІТЬ ПЕРЕДБАЧИВ У ПОВІСТІ «КНЯГИНЯ»



## **ЦИТАТИ ТАРАСА ГРИГОРОВИЧА – ЦЕ КРИЛАТІ ВИСЛОВИ, ЯКІ НАДИХАЮТЬ ТА НЕ ВТРАЧАЮТЬ СВОЄЇ АКТУАЛЬНОСТІ Й ДОНИНІ!**

- 1.Борітеся – поборете, Вам Бог помагає! За вас правда, за вас сила І воля святая!**
- 2.В своїй хаті своя й правда, І сила, і воля.**
- 3.Учітесь, читайте, І чужому научайтесь, Й свого не цурайтесь.**
- 4.Кохайтесь ж, чорнобриві, Та не з москалями.**
- 5.Поховайте та вставляйте, Кайдани порвіте І вражою злою кров'ю Волю окропіте.**
- 6.Свою Україну любіть. Любіть її... Во врем'я люте. В останню тяжкую минуту За неї Господа моліть.**
- 7.Нема на світі України, Немає другого Дніпра.**
- 8.А ти, моя Україно, Безталанна вдово.**
- 9.Не одцуравсь того слова, Що мати співала, Як малого повивала.**
- 10.А на москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму.**
- 11.Не вмирає душа наша, Не вмирає воля. Й неситий не виоре На дні моря поле.**
- 12.Ми серцем голі догола!**
- 13.Наш-бо селянин, двигаючи на собі почесний тягар вікових національних обов'язків і буди фактично спадкоємцем періодично відмираючої шляхти, – є, може, найбільшим аристократом серед селянства Європи.**
- 14.Погано дуже, страх погано! В оцій пустині пропадуть. А ще поганше на Україні Дивитись, плакати – і мовчати.**
- 15.Світ, бачся, широкий, Та нема де прихилитись В світі одиноким.**
- 16.Страшно впасти у кайдани, Умирати в неволі, А ще гірше – спати, спати, І спати на волі...**
- 17.Я так її, я так люблю мою Україну убогу, що проклену святого Бога, за неї душу погублю!**
- 18.Доборолась Україна до самого краю. Гірше ляха свої діти її розпинають.**
- 19.Благо тобі, друже-брате, як є в тебе хата. Благо тобі, як у хаті є з ким розмовляти. Хоч дитина немовляца, і воно вгадає твої думи веселії...**
- 20.Жить би, жить, хвалити Бога, кохатися в дітях, так же ні...**

A decorative border composed of stylized floral and fruit motifs, including red flowers, green leaves, and clusters of red berries, arranged in a rectangular frame around the central text. The background is a gradient from light blue at the top to yellow at the bottom.

**ДЯКУЮ ЗА УВАГУ**